

EL COMENÇAMENT DE L'AVENTURA

ERA UNA BONICA TARDA DEL MES DE JULIOL DE L'ANY DEL SENYOR DE 1713. UN MINYÓ DE VINT A VINT-I-UN ANYS, AMB EL SEU VESTIT D'ESCOT, CALÇONS DE CUIRO, ESPARDENYA AMB VETA BLAVA I MANTA ENROTLLADA AL COLL, SEGUIA EL CAMÍ RAL QUE, DES DEL POBLE DE VIDRÀ, CONDUEIX A LES ALTES MUNTANYES QUE ES TROBEN ABANS D'ARRIBAR A MONTESQUIU I A BESORA. CAMINAVA A PAS SEGUIDET I TIRANT-SE ENDARRERE, DE TANT EN TANT, EL SARRÓ QUE, AMB EL MOVIMENT DELS PASSOS, LI VENIA ENDAVANT. ELS SEUS ULLS NEGRES I PLENS DE VIDA I ALEGRIA DONAVEN A LA SEVA CARA COLRADA PEL SOL UN AIRE FESTIU QUE NI DE PASQUÈS. SENS DUBTE, ELS PENSAMENTS QUE L'ABSTREIEN EREN MÉS DE PLENER QUE DE TRISTESA, SEGONS L'EXPRESSIÓ DE GOIG QUE ES TRASLLUÏA AL SEU SEMBLANT.

EN ACABAR-SE-LI EL CAMÍ, PRENGUÉ RESOLTAMENT A TRAVÉS DE LES ASPRES MUNTANYES, COM QUI ESTÀ BEN SEGUR DE NO PERDRE'S. I AIXÍ DEVIA SER PUIX QUE, SALTANT BARRANCS I TRAVESSANT DRECHES, AL CAP DE POCA ESTONA ARRIBÀ A LA VISTA DE MONTESQUIU.

POC SE LI'N DONAVA A ELL LA BELLESA DEL SOL PONENT, LA MAGNIFICÈNCIA D'AQUELLES ENASPRADES MUNTANYES, ELS CANTS DELS OCELLS, EL PINTORESC PAISATGE QUE DAVANT DELS SEUS ULLS ES DESPLEGAVA... LLAÉS COM UN RAMAT DE BLANQUES OVELLES DESTACANT-SE ENTRE ELS TURONS A LA SEVA MÀ DRETA, ALS SEUS PEUS MONTESQUIU I BESORA I MÉS AVALL SANT QUIRZE ENMIG DE FLORS I DE VERDURA, FEIEN UN QUADRE CAPAÇ DE MOURE L'ÀNIMA MENYS APASSIONADA. PERÒ EN GUILLEM —QUE TAL S'ANOMENAVA EL NOSTRE JOVE— TENIA ALTRES COSES EN QUÈ PENSAR I AQUESTES, SEGONS LA SEVA MANERA D'ENTENDRE, VALIEN CINQUANTA MIL VEGADES MÉS QUE TOT ALLÒ. EFECTIVAMENT, QUÈ VALIA EL QUE VEIA EN COMPARACIÓ DEL QUE ANAVA A ADMIRAR A BARCELONA? ALLÍ VEURIA TOT L'ANY FESTES I PROCESSIONS, PALAUS FORMOSÍSSIMS, MOLT MÉS BONICS QUE EL DE L'ANTIGA CASA DE VIDRÀ, ON HAVIA ELL NASCUT, FILL COM ERA DEL MASOVER QUE DITS SENYORS AL SEU CASAL MATEIX TENIEN. ALLÍ VEURIA MOLTES CASES AMB CATIFES, MIRALLS I TOTES AQUELLES ALTRES COSES BONIQUES QUE SOLS ALS GRANS SENYORS ELS ÉS PERMÈS DE TENIR.

QUI SAP SI A CASA DEL SEU ONCLE, ON ELL ANAVA A VIURE, EN TENIEN TAMBÉ!, COSA MOLT FÀCIL ATESA LA IMPORTÀNCIA QUE TENIA MESTRE RAMON DELPUIG, EL CORALLER. I QUIN AVENIR LI ESPERAVA AL SEU COSTAT! QUAN ANIRIA A VIDRÀ PER LA FESTA MAJOR, COM L'ESCOLTARIEN ELS SEUS ANTICS COMPANYS! I ELL, COM ELS EXPLICARIA LES COSES MERAVELLOSES QUE HAURIA VIST A LA COMTAL CIUTAT! ES PODIA DIR QUE, PER A TOTS, AQUELLS DIES SERIA EL GRAN HOME DEL POBLE: LA SEVA MARE MATARIA LA MILLOR GALLINA, ELS POLLASTRES MÉS GROSSOS; LES NINES SE'L MIRARIEN DE CUA D'ULL I VEIENT-LO FET UN TAN BON MENESTRAL NI GOSARIEN QUASI PARLAR-LI; I FINS EL SENYOR RECTOR, QUE TANTES VEGADES LI HAVIA ESTIRAT LES ORELLES O LI HAVIA DONAT COPS DE CANYA PERQUÈ NO SABIA LA DOCTRINA, LI DEMANARIA NOVES DE LA GUERRA, DELS CONSELLERS I DE QUÈ SÉ JO QUANTES COSES!

I A BARCELONA, NO EN PARLEM SI EN FARIA DE BON PAPER! NEBOT DE MESTRE RAMON, UN HOME A QUI TOTHOM ESCOLTAVA AMB LA BOCA OBERTA, INDIVIDU DE LA VINT-I-QUATRENA, COSA QUE DEVIA SER MOLT HONORÍFICA JA QUE . POCS N'HI DEVIA HAVER QUE HO POGUESSIN SER! POTSER ERA EL PRIMER LLOC DISTINGIT DE BARCELONA! QUÈ PODIA DESITJAR? MENJARIA PA DE XEIXA, VIURIA A CIUTAT I QUAN DESPRÉS D'UNA VIDA DE COMODITATS I DE GAUBANCES HAVENT-HO JA VIST TOT —QUE MÉS NO LI QUEDARIA PER VEURE—, HAVENT ARRIBAT A SER MESTRE COM EL SEU ONCLE I HAVENT-SE CASAT

AMB UNA BONICA BARCELONINA QUE, GUARDADA DELS RAIGS DEL SOL, SERIA BLANCA COM UN GLOP DE LLET I NO COLRADA COM LES MINYONES DE VIDRÀ, VOLTAT DE FILLS, COMODITATS I RIQUESES, MORIRIA PLORAT PER ELLS. I ELS DEL GREMI TAPARIEN LA SEVA CAIXA AMB UN DRAP DE DÒMÀS CARMESÍ BRODAT D'OR I L'ACOMPANYARIEN EN PROCESSÓ, SEGONS LI HAVIA CONTAT EL SEU ONCLE QUE FEIEN. QUÈ MÉS PODIA VOLER? NO EREN AIXÒ COSES QUE SOBREPUJAVEN LES ESPERANCES QUE ELL MAI HAURIA POGUT CONCEBRE?

PLE EL SEU CAP D'AQUESTES IL·LUSIONS, DEIXAVA SENS PESAR AQUELLES TERRES, AQUELLES MUNTANYES QUE L'HAVIEN VIST NÉIXER I ENTRE LES QUALS TAN FELIÇ HAVIA ESTAT.

EN BEN POC TEMPS HAVIA TRAVESSAT LES ALTES SERRES I DAVALLAVA ENCARA TAN DE PRESSA, QUE SEMBLAVA NO TOCAR DE PEUS EN TERRA. TANT ERA EL DESIG D'ARRIBAR COM MÉS AVIAT MILLOR A LA REALITZACIÓ DELS SEUS SOMNIS D'OR!

AMARAT EL SEU FRONT DE SUOR I ASSEDEGADA LA SEVA GORJA, BUSCÀ UNA FONT QUE, SEGONS EL SOROLL D'AIGUA QUE SE SENTIA, DE VIA NÉIXER ENTRE ELS JONCARS QUE HI HAVIA EN UN CAMINET AFLUENT AL CAMÍ RAL QUE AL PEU DEL BOSCO PASSAVA. ALLÍ ES RECORDÀ QUE RES HAVIA MENJAT EN TOT EL DIA I DESPENJANT-SE EL SARRÓ, TRAGUÉ D'ELL LES PROVISIONS QUE LA SEVA MARE LI HAVIA POSAT EN DONAR-LI L'ÚLTIM COMIAT: MITJA LLONGANISSA, UN FORMATGE TENDRE, UNA DAURADA TRUITA D'OUS QUE ANÀ A BUSCAR AL Ponedor perquè fossin més frescos, un tros de pa moreno i una carabasseta de vi blanc. Una llàgrima rodolà per les seves colrades galties en recordar les moltes que la pobra dona llança quan li dona l'última abraçada. Quin sacrifici tan gran havia fet separant-se d'ell, sola i pobra viuda, no tenint cap més fill ni filla! Sols tan gran amor podia fer-la allunyar de l'únic consol que tenia a la terra; sols l'esperança de veure aquell estimat fillí lluny dels perills que porten les guerres als pobles, on vénen els uns i els fan seguir a la força i vénen els altres i els agafen i els afusellen perquè hi han anat; d'aquests perills, amb prou d'afanys, l'havia lliurat fins llavors. I pensar que tindria un ofici profitós i que res no li costaria, ja que mestre Ramon —el seu cunyat— s'encarregava de pagar totes les despeses i de mantenir-lo, això solament i amb tota la pena del seu cor, li féu consentir aquella trista separació.

EN GUILLEM, ASSEGUT A PROPET DE L'AIGUA, RECORDAVA TOT AIXÒ SENS ADONAR-SE QUE COMENÇAVA A FOSQUEJAR, QUAN SENTÍ PICAROLS I ESQUELLES DE MULES QUE PEL CAMÍ RAL PASSAVEN; I ENTRE EL SOROLL ES DESTACAVA LA VEU D'UN DELS TRAGINERS QUE CANTAVA AQUESTA CORRANDA:

DOS PARDALS EN UNA ESPIGA
NO S'HI PODEN SOSTENIR,
DOS FADRINS AMB UNA NINA
NO S'HI SABEN AVENIR.
TRALA LALA LARA LARÀ
TRALA LALA LARA LARA LA.

—BEN CERT QUE AQUESTA CORRANDA QUE CANTES, MET, ES PODRIA BEN APLICAR A LA CORONA D'ESPANYA:

DOS REIS AMB UNA CORONA
NO S'HI PODEN SOSTENIR...

—PERÒ EM SEMBLA BEN BÉ QUE L'UN DELS DOS PARDALS JA HA ANAT PER TERRA; SI NO, MIRA COM JA ACABA DE PERDRE -HO TOT. PER ALTRA PART, SEMBLA QUE A ELL POC SE LI'N DÓNA. ELS TOTXOS DELS CATALANS SÓN ELS QUE, VULGUES QUE NO, EL VOLEN, QUE EL QUE ÉS CARLES III, COM ELLS LI DIUEN, MALVIATGE EL CAS QUE DE TOTS ELLS FA.

—I TU, JERONI, QUE PER VENTURA NO ETS CATALÀ, QUE AIXÍ PARLES?

—SÍ QUE HO SÓC, DESGRACIADAMENT. JA ET DIC JO QUE DE BONA GANA, A PODER SER, EM TORNARIA FRANCÈS O CASTELLÀ.

—TENS RAÓ, JERONI —DIGUÉ EL QUE CANTAVA LA CORRANDA I QUE NO HAVIA PRES PART ENCARA EN LA CONVERSA—. ELS CATALANS SÓN TAN TOSSUTS COM BENEITS I HO PAGARAN BEN CAR. ELLS MATEIXOS, JO, PER LA MEVA PART, RES HE DE TÉMER, QUE JA M'HE POSAT EN LLOC SEGUR.

EN AQUEST PUNT ARRIBAREN A L'INDRET DE LA FONT I UN D'ELLS, EN VEURE EN GUILLEM:

—HOLA, COMPANYY! —LI DIGUÉ—. QUE FAS D'ESPIA PER AQUÍ?

—EM SÓ ATURAT A BEURE AIGUA.

—ON ANAVES?

—A FER NIT A MONTESQUIU.

—SI VOLS VENIR AMB NOSALTRES ALLÍ ANEM TAMBÉ, I COM QUE JA COMENÇA A SER DE VESPRE, COM MÉS SEREM MILLOR.

—TENS RAÓ. VINC EN LA VOSTRA COMPANYIA.

I AIXÍ DIENT, EN GUILLEM ES TORNA A PENJAR EL SARRÓ AL COLL I ENROTLLANT-SE LA MANTA ELS SEGUÍ. BEN TARD CONEGUÉ QUE VAL MÉS ANAR SOL QUE MAL ACOMPANYAT: EN MET I EN CARLETS —QUE ERA EL QUE ELS HAVIA REPTAT PERQUÈ DEIEN MAL DELS CATALANS— A CADA PAS ES BARALLAVEN. I A MÉS, EL PRIMER LI FEIA TANTES PREGUNTES QUÈ QUASI NO SABIA EL NOSTRE MINYÓ COM DESEMPALLEGAR-SE'N. RECORDAVA BÉ EL QUE LI HAVIA DIT LA SEVA MARE, QUE NO RESPONGUÉS MAI RES NI EN BÉ NI EN MAL, TANT SI ES TRACTAVA DELS BOTIFLERS COM SI ES TRACTAVA DELS VIGATANS, PUIX QUE CORRIEN PEL MÓN MOLTS ESPIES DISFRESSATS DE MIL MANERES I PER LA MÉS MÍNIMA SOSPITA QUE NO EREN DEL SEU BÀNDOL ELS QUE A LES SEVES MANS QUEIEN, ELS PENJAVEN SENS TEMOR NI PIETAT EN ALGUN ARBRE. EN GUILLEM PENSÀ QUE ELS SEUS COMPANYYS HO EREN I SEGONS LA CONVERSA QUE HAVIA SENTIT, COMPREGUÉ QUE EREN PARTIDARIS DEL D'ANJOU. VOLENT SABER FINS A QUIN PUNT AIXB ERA CERT, ELS PREGUNTÀ:

—ON PORTEU AQUESTA CÀRREGA?

—ARA A VIC I DESPRÉS POTSER A BARCELONA —RESPONGUÉ EN MET.

—QUE ÉS ESTRANY QUE NO HO SAPIGUEU DEL CERT... I SI ANEU A BARCELONA, BÉ US SORTIA MÉS A COMPTE PASSAR PER SANTA COLOMA CAP A SILS O EMBARCAR-HO EN ALGUN POBLE DE LA COSTA, QUE NO PAS ANAR A FER AQUESTES MARRADES.

—MINYÓ —DIGUÉ EN JERONI—, SI EM VOLS CREURE A MI, NO ET FIQUIS MAI EN EL QUE NO ET DEMANEN.

«SÓN ESPIES I JO HE PARLAT MASSA —PENSÀ EN GUILLEM—. NO DIRÉ RES MÉS EN TOT EL CAMÍ. »

ARRIBAREN A MONTESQUIU. LA PLAÇA ESTAVA TOTA COBERTA DE BRANQUES DE POLLANCRE I ALBA, I PLENA DE GOM A GOM DE LA GENT DEL POBLE I DELS POBLETS VEÏNS QUE, AL SO DEL TAMBORÍ I DEL SAC DELS GEMECS, BALLAVEN DE BO I MILLOR. AL PUNT QUE ELLS HI ENTRAVEN, L'ADMINISTRADOR DE SANT ROC ENCANTAVA UN RAMELL D'UNES QUINZE A SETZE POMES REGALADES AL SANT PER UN DEVOT. EN GUILLEM PROU HAURIA VOLGUT QUEDAR-SE-LES PER A ELL, MES SI ES GASTAVA ELS POCS DINERS QUE

DUIA, QUI SAP LA FALTA QUE LI PODIEN FER FINS A TANT QUE ARRIBÉS A LLOC, I A MÉS QUE TAMPOC VOLIA PRESENTAR-SE DAVANT DEL SEU ONCLE ESCURAT COM UNA RATA. AIXÍ ÉS QUE PROCURÀ RESIGNAR-SE BALLANT UN TIRABOU AMB UNA VISTOSA MINYONA QUE LI FÉU OBLIDAR, PER UNA, ESTONA, LES BLANQUES GALTES DE LES —ENCARA NO VISTES— BARCELONINES.

EN MET, MALGIRBAT I MALCARAT I TOT COM ERA, S'ATANSÀ A L'ADMINISTRADOR DEL BALL I LI DEMANÀ QUE LI CERQUÉS UNA BALLADORA. ALS DOS PASSOS, LA POBRA NOIA POGUÉ CONÈIXER LA MALA SORT QUE LI HAVIA TOCAT AMB SEMBLANT BALLADOR; SENS CAP MENA DE GRÀCIA FEIA ELS PASSOS MARCATS PER LA MÚSICA I DE TANT EN TANT, I COM VOLENT-SE LLUIR, FEIA CADA BOT QUE CANTAVA EL Credo. LA MINYONETA, TOTA AVERGONYIDA, PENSAVA QUE JAMAI S'ACABARIA EL BALL. I TOTES LES COMPANYYES LA COMPADIEN, FENT PROPÒSIT QUE, EN SER ACABAT EL TIRABOU, ANIRIEN A TROBAR L'ADMINISTRADOR PER DIR-LI QUE NO LES ANÉS A CERCAR CAS QUE EN MET DEMANÉS BALLADORA PER A UNA ALTRA DANSA.

TOCAREN DESPRÉS UNES SARDANES LLARGUES I ES QUEDÀ SENSE BALLADORA PER MÉS QUE ALGUNES N'HI HAVIA QUE TAMPOC TENIEN BALLADOR; PERÒ ELL ES CONSOLÀ BEN FÀCILMENT FICANT-SE A L'HOSTAL ON JA TENIA LES MULES.

—EI, MESTRESSA! MIG PETRICÓ DE MISTELA I QUATRE DINERS DE PA, SI US PLAU. I MENJANT I BEVENT, I MÉS BEVENT QUE MENJANT, I DESPRÉS DE LA MISTELA, VI BLANC I DESPRÉS DEL VI BLANC, AIGUARDENT, ES POSÀ TAN ALEGRE QUE, AMB DESCOMPASSADES VEUS, COMENÇÀ A CANTAR TOT AIXECANT EL PORRÓ DE TANT EN TANT, ENROGALLANT-SE-LI I ACLARINT-SE-LI LA VEU A CADA INSTANT, MENTRE ELS ALTRES CONCURRENTS EN AQUELL LLOC --MAL ANOMENAT HOSTAL-- ES REIEN I ES BURLAVEN D'ELL TANT COM PODIEN.

—VAJA, CANTEU-NOS UNA ALTRA CANÇÓ —DIGUÉ UN, QUAN ELL VA CALLAR.

—DEIXA'L ESTAR, PER L'AMOR DE DÉU —DIGUÉ UN ALTRE—, PERQUÈ A FE QUE M'ACABA D'EIXORDAR AMB LA SEVA CRIDÒRIA!

MES EN MET, AIXECANT LA TASSA DE MISTELA PER VINTENA VEGADA, ENTONÀ O DESENTONÀ AQUESTA CANÇÓ:

TENEN BONES ARMES,
MES AIXÒ POC VAL
BONES O DOLENTES
TANT LOS HI VALDRAN.

CABELLERES LLARGUES
SE'N PENEDIRAN
AMB SES CINTES GROGUES
DIU QUE ELS PENJARAN. (1)

CADA CINTA GROGA
TORNARÀ UN DOGAL.
I ENTORN DE LES GORGES
BON SERVEI FARAN.

AMB SES CABELLERES
D'UN ARBRE BEN GRAN
A TOTES SES BRANQUES
UN N'HI PENJARAN.

NO ES POT EXPLICAR LA CONFUSIÓ QUE HI HAGUÉ A L'HOSTAL EN SENTIR AQUEST CANT TAN CONTRARI A LES OPINIONS QUE ALLÍ REGNAVEN I ALS CATALANS. BANCS, ESTOVALLES, PORRONS I TOT EL QUE A LA MÀ ELS VENIA, QUEIA COM PLUJA DAMUNT D'EN MET.

—MALEÏT SIGUES, AMIC DELS BOTIFLERS!

—MATEU-LO SENS PIETAT, JO EL CONEC BEN BÉ! ÉS UN TRAÏDOR CERVERÍ!

—SÍ, SÍ, MATEU-LO! ELLS NO TENEN PAS PIETAT DE NOSALTRES!

—ÉS UN ESPIA DELS CASTELLANS; BÉ HO SÉ PROU JO —AFEGÍ UN ALTRE.

I AIXÍ, FENT I DIENT, POSAREN EN MET QUE NI BO PELS GOSSOS, I TRACES DUIA DE NO ACABAR AIXÍ LA COSA SI NO HAGUESSIN ESTAT ELS DOS ADMINISTRADORS —EL DEL SANT I EL DE LES BALLE— QUE PARLANT-LOS A CAU D'ORELLA ELS DIGUEREN COM HAVIEN SENTIT LES CORNETES DE LES TROPES DEL D'ANJOU MOLT A LA VORA; QUE, COM JA SABIEN, NO DEIXARIEN PEDRA SOBRE PEDRA DE LES SEVES CASES SI RES SUCCEÏA A AQUELLS SEUS PARTIDARIS.

EN JERONI NO LES TENIA TOTES EN VEURE QUÈ LI ESPERAVA SI EN MET, COSA MOLT POSSIBLE, EL DELATAVA COM A COMPANY SEU. PROCURÀ FER-LOS ENTENDRE QUE TOT ALLÒ ES DE VIA SOLS AL VI, DEL QUAL SOLIA AQUELL FER UN GRAN ÚS I QUE, EN TALS CASOS, DEIA SEMPRE EL QUE MENYS CREIA I PENSAVA, PUIX QUE MOLT LLUNY ESTAVA DE TENIR BONA VOLUNTAT ALS ENEMICS DE CATALUNYA; TANT QUE FINS S'HAVIA BATUT EN CONTRA D'ELLS, COSA QUE TAMBÉ PODIA SER CERTA DONAT EL CARÀCTER D'EN MET. FOS DE BON GRAT, FOS PER FORÇA, LA GENT ES RETIRÀ A LES SEVES CASES, TRISTA I CONSIROSA EN VEURE QUE EL NOMBRE TRIPLICAT DELS SEUS ENEMICS L'OBLIGAVA A ESTAR-SE QUIETA VULGUES NO VULGUES. MÉS DE QUATRE COPS ES CONCEBEREN IDEES DE VENJANÇA QUE NO PODIEN SER EXECUTADES.

AIXÍ ACABÀ AQUELLA FESTA QUE, A PESAR DE LES TRISTES CIRCUMSTÀNCIES PER LES QUALS TRAVESSAVA CATALUNYA, TAN ALEGREMENT HAVIA COMENÇAT.

ALS PRIMERS CRITS, TOTES LES DONES S'HAVIEN RETIRAT A CASA SEVA; AIXÍ ÉS QUE LA PLAÇA QUEDÀ ENTERAMENT DESERTA. L'HOSTALER TANCÀ LA PORTA QUE DONAVA A LA PLAÇA, A L'ENTRADA DEL MENJADOR —COM ELLS L'ANOMENAVEN— DE LA QUAL HAVIA SUCCEÏT TOT AQUELL ESVALOT. I DESPRÉS D'HAVER PORTAT AMB L'AJUDA D'EN JERONI I LA D'EN CARLETS, EN MET A PES DE BRAÇOS A LA PALLISSA, QUE ERA EN UN PATI ENFRONT DE LA PORTA DEL DARRERE, TANCADA DINS DEL CLOS, ES FICÀ L'HOSTALER A LA CUINA SEGUÏT DELS ALTRES DOS; ON JA HI HAVIA EN GUILLEM, L'HOSTALERA, UNA MOSSA QUE TENIA I TRES O QUATRE MÉS QUE ALLÍ S'HAVIEN QUEDAT

TOT I QUE ERA L'ESTIU, LA LLAR FLAMEJAVA AMB ELS GROSSOS BUSCALLS D'ALZINA AL VOLTANT DELS QUALS HI HAVIA TUPINS I OLLES DE DOS, I AL MIG, LA GROSSA MARMITA QUE BULLIA AMB GRAT SOROLL. ASSEGUTS QUI MÉS LLUNY, QUI MÉS A PROP, L'AMO DE LA CASA COMENÇÀ EL ROSARI TOT PASSEJANT-SE AMUNT I AVALL PER NO ADORMIR-SE, PER MÉS QUE ELL FES VEURE QUE ERA PER SIGNE D'AUTORITAT. MENTRESTANT, LA MESTRESSA POSÀ UNES ESTOVALLES DE BRI DAMUNT LA TAULA, EL PORRÓ, ELS ESTALVIS I UNES BONES LLESQUES DE PA MORENO; PENJÀ EL LLUM DE LLAUNA EN UNA CANYA QUE BAIXAVA D'UNA DE LES BIGUES DEL SOSTRE, QUE TENIA JA UN GANXO EXPRES, I QUAN FOU ACABAT EL DARRER *PARE NOSTRE* DEL ROSARI, S'ASSEGUEREN TOTS A TAULA MENYS LES DONES QUE AMB EL PLAT EN UNA MÀ I LA CULLERA A L'ALTRA ANAVEN I VENIEN DE LA LLAR A LA TAULA I DE LA TAULA A REMENAR LES OLLES DE LA LLAR.

PORTAREN PRIMER UNA GRAN CASSOLA DE SOPES —I DESPRÉS UN PLAT GRAN I FONDO QUE TAMBÉ HO SEMBLAVA, TANT PER LA FORMA COM PEL COLOR— PLENA DE FESOLS FREGITS AMB TALLS DE CANSALADA AL DESSOBRE.

ACABAT DE SOPAR, EN JERONI, EN CARLETS I EN GUILLEM, AMB LA CALOR QUE TENIEN, S'ESTIMAREN MÉS ANAR A DORMIR AL PORXO QUE A LA PALLISSA, ON ANAREN ELS ALTRES QUE S'HAVIEN QUEDA A L'HOSTAL.

EN GUILLEM, ABANS D'ADORMIR-SE, PENSÀ A QUANTS PERILLS S'EXPOSAVA ANANT AMB TAN MALA COMPANYIA; PER LA QUAL COSA, RESOLT A DEIXAR-LA DE TOTES MANERES, DETERMINÀ LLEVAR-SE PRIMER QUE ELS ALTRES I EN COMPTES DE TIRAR CAP A SANT QUIRZE, PRENDRE PER L'ESQUERRA CAP A PUIGPARDINES, ON TENIA UN ONCLE, GERMÀ DE LA SEVA MARE; I BAIXANT PER AQUELLES MUNTANYES, ANAR A VISITAR NOSTRA SENYORA DE LA CASADA; DES D'ALLÍ SALTAR A SANT PERE, TRAVESSAR EL TER PROP DE SANT VICENÇ I DESPRÉS A ORÍS, ON, COM QUE ESTAVA TAN VOLTAT DE POBLES, RES NO HAURIA JA DE TÈMER. D'ALLÍ A VIC NO HI HAVIA SINÓ UN PAS, I DES DE VIC POCA POR LI FEIA ARRIBAR A BARCELONA, HAVENT-HI TANTA GENT QUE CADA DIA ANAVA I VENIA D'UNA CIUTAT A L'ALTRA, I SENT TOT EL CAMÍ GUARDAT PER LES PARTIDES D'EN BAC DE RODA, D'EN POU DE SANT MARTÍ I D'ALTRES ACOMODATS PAGESOS QUE HAVIEN PRES LES ARMES TAN SOLS PEL SEU AMOR A LES PÀTRIES LLIBERTATS, PER LA QUAL COSA NO S'ATREVIEN GAIRE PER AQUELLS CAMINS ELS ESPIES AFRANCESATS. AMB AQUESTA RESOLUCIÓ S'ADORMÍ.

POCA ESTONA FEIA QUE CLAREJAVA QUAN, AIXECANT-SE PROMPTAMENT, ES PENJÀ EL SARRONET I EMBOLICANT-SE AMB LA MANTA, JA QUE EN AQUELLA HORA FRESQUEJAVA, PAGÀ A L'HOSTALER LA DESPESA DEL SOPAR I ES POSÀ EN CAMÍ. UNA DOTZENA DE PASSES NO HAVIA DONAT, QUAN SENTÍ QUE EL TOCAVEN PER L'ESPATLLA.

—I DONCS, MINYÓ, QUE NO T'AGRADA LA NOSTRA COMPANYIA QUE AIXÍ ENS DEIXES I TE'N VAS TOT SOL? NO VEUS QUE NO VAS BÉ PER ANAR A SANT QUIRZE? JA VEIG JO QUE EM NECESSITES MÉS DEL QUE VOLDRIES. ESPERA UN XIC QUE BAIXIN ELS MEUS COMPANYS AMB LES MULES QUE NO TRIGARAN PAS GAIRE I ENS N'ANIREM PLEGATS.

—GRANS MERCÈS, MET. ABANS DE DEIXAR AQUESTES TERRES VULL ANAR A PUIGPARDINES A ACOMIADAR-ME D'UN MEU ONCLE I PER AIXÒ ME'N SÓ ANAT PER AQUEST INDRET.

—EL DIABLE DEL MINYÓ! NO PODIES ANAR-HI DES DE VIDRÀ ESTANT I T'ESTALVIAVES TOT EL CAMÍ QUE VARES FER AHIR?

—QUÈ VOLS QUE ET DIGUI! AIXÍ HO HE PENSAT AVUI, AIXÍ COM TAMBÉ ANAR A VEURE LA MARE DE DÉU DE LA CASADA.

—NO HI FA RES, GUILLEM, TAMBÉ PENSO ACOMPANYAR-T'HI PERQUÈ AQUÍ ON EM VEUS I PER MÉS QUE ET SEMBLI EL CONTRARI, JO TAMBÉ SÓ DEVOT DE LA MARE DE. DÉU. EL QUE ESPERO NO FARÀS SERÀ ANAR A PUIGPARDINES DONCS, PUIX QUE JO T'ACOMPANYO A L'ERMITA, TU TAMBÉ PER MI POTS DEIXAR DE VEURE L'ONCLE.

«ÉS A DIR, QUE JO DE CAP MANERA EM PUC ESCAPAR DE TU? —PENSÀ EN GUILLEM—. NO HI FA RES. VEUREM SI PODRAN MÉS LES TEVES MALES MANYES O ELS MEUS PUNYS, CAS QUE CONVINGUI. AIXÍ COM AIXÍ, ÉS MOLT BO EXERCITAR-LOS DE TANT EN TANT, I FA MOLT DE TEMPS QUE NO HO HE FET. SEREU TRES CONTRA UN, MES AMB L'AJUDA DE DÉU VEUREM QUI PODRÀ MÉS.»

I RESANT UN PARENOSTRE A SANT ANTONI I A L'ÀNGEL DE LA GUARDA I FENT EL SENYAL DE LA CREU:

—QUAN VULGUEU! —DIGUÉ AL TEMPS QUE ARRIBAVEN ELS AL TRES DOS AMB ELS ENFLOCATS MATXOS, DESTINATS SEGONS SEMBLAVA A PASSEJAR D'ACÍ D'ALLÀ LES PERXES DE RODELLA.

—BÉ, CAP ON TIREM? —PREGUNTÀ EN MET.

—PER ON VULGUEU —DIGUÉ EN GUILLEM.

—DONCS LLAVORS, COM QUE A TOTS PLEGATS, SEGONS SEMBLA, EL QUE MÉS ENS CONVÉ ÉS ARRIBAR COM MÉS AVIAT MILLOR A BARCELONA, VAL MÉS QUE ANEM A SANT QUIRZE, QUE HI HA BON PAS PER PASSAR EL TER. I SI TANTA DEVOCIÓ TENS A LES ERMITES, ANIREM A VISITAR LA DE LA MARE DE DÉU DELS MUNTS I D'ALLÍ SALTAREM A ORÍS I A SANT HIPÒLIT, PER ON ARRIBAREM MOLT MÉS AVIAT A VIC.
—TOT M'ÉS U, COM VULGUEU.

(1) ELS PARTIDARIS DE L'ARXIDUC PORTAVEN ELS CABELLS A LA ROMANA, I ARRANATS ELS PARTIDARIS DEL D'ANJOU. LES CINTES GROGUES TAMBÉ EREN DISTINTIU DELS PARTIDARIS DE LA CASA D'ÀUSTRIA.

MARIA DE BELL-LLOC (PILAR MASPONS I LABRÓS), *VIGATANS I BOTIFLERS*, 1878, CAP. 1 (EDICIÓ CURIAL, BARCELONA, 1987, P. 5-13).